

UNIVERSITATEA „TITU MAIORESCU ” BUCUREȘTI

FACULTATEA DE DREPT

ȘCOALA DOCTORALĂ

- Rezumat -

OCROTIREA FAMILIEI PRIN MIJLOACE DE DREPT PENAL

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. Alexandru Boroș

Doctorandă:

Stamate Cristina căs. Dobre

București

2023

Prezenta teză de doctorat, denumită „Ocrotirea familiei prin mijloace de drept penal”, reprezintă rezultatul unui studiu aprofundat din punct de vedere teoretic și practic asupra infracțiunilor ce prejudiciază relațiile de familie.

Prezentul demers științific are drept punct de plecare elementele prevăzute de legislația națională, însă actul de cercetare științifică cuprinde inclusiv un examen de drept comparat, cu referiri multiple la nivelul standardelor internaționale și regionale, în materia infracțiunilor contra familiei.

Tema este una de actualitate, având în vedere modificările aduse de actualul Cod penal, și preocuparea majoră manifestată asupra acestui subiect deopotrivă de studiile de specialitate, cât și de practica judiciară.

În vederea atingerii obiectivelor propuse, am folosit elemente de drept penal, evidențierea caracteristicilor pe care le comportă infracțiunile ce formează subiectul prezentei teze de doctorat, cât și elemente de drept procesual penal, pentru a sublinia importanța și complexitatea subiectului supus analizei.

Teza este structurată în 6 capitole, din care în ultimul capitol am prezentat concluziile și propunerile *de lege ferenda* la care am ajuns, acestea fiind urmate de bibliografia de care m-am folosit pentru realizarea lucrării.

Capitolul I, denumit „Noțiuni introductive”, este compus din 4 secțiuni și cuprinde o serie de elemente introductive.

Astfel, în prima secțiune „Definiția și rolul familiei în societate”, am realizat o analiză aprofundată asupra apariției și defnirii conceptului de „pedeapsă” și rolul pe care îl are aceasta în cadrul realizării actului de justiție penală. Astfel, am analizat definiția *instituției familiei* și rolul pe care îl are aceasta în societate, având în vedere mai multe perspective.

Din cele prezentate pe parcursul acestei secțiuni, observăm că există o strânsă legătură între opiniile conturate în literatura de specialitate, deși viziunea specialiștilor diferă, în funcție de domeniul din care aceștia provin.

Instituția familiei a format obiectul unor ample cercetări în numeroase domenii, beneficiind de o atenție deosebită, mai ales dacă avem în vedere implicațiile deosebite pe care le comportă în societate. Rolul primordial pe care îl deține este evidențiat încă din cele mai vechi timpuri, fiind recunoscut aportul acesteia pentru construirea și sprijinirea unor valori deosebite ce sunt recunoscute și ocrotite de toate statele.

În cea de-a doua secțiune, „Mijloace interne de ocrotire”, am evidențiat sistematizarea principalelor mijloace interne prin care este protejată familia. Astfel, am arătat că există numeroase elemente care au evoluat pe fondul progresului înregistrat în domeniul dreptului penal diversificându-se continuu, pe fondul apariției noilor provocări din practica judiciară.

Succinta examinare a mijloacelor interne de ocrotire a familiei, cuprinde detalierea principalelor trăsături pe care le acestea le comportă. Această analiză evidențiază faptul că protecția este asigurată atât prin mijloace extrajudiciare, cât și prin mijloace judiciare, aceste modalități îmbinându-se reciproc în vederea asigurării unui cadru optim pentru realizarea celor propuse, respectiv de ocrotire a celor ce compun o familie.

Faptul că instituția familiei beneficiază de atenție atât din partea dreptului civil cât și a celui administrativ, cât mai ales a Constituției, denotă importanța deosebită pe care o comportă aceasta pentru societate.

Pe parcursul celei de-a treia secțiuni, „Dreptul la viață familială – un drept necesar din perspectivă internațională” am detaliat o serie de aspecte particulare care țin protejarea dreptului la viață familială cu ajutorul mijloacelor internaționale.

La nivel internațional este recunoscut interesul organizațiilor pentru familie și pentru protejarea persoanelor considerate vulnerabile, existând numeroase acorduri încheiate în acest sens.

Am prezentat principalele instrumente juridice adoptate la nivel internațional cu privire la subiectul supus analizei (începând cu Declarația de la Beijing și continuând cu Convenția de la Istanbul), de unde rezultă preocuparea continuă a instituțiilor internaționale cu privire la acest aspect și evoluția pozitivă a cadrului de recomandări adoptate la nivel internațional.

Putem observa din cele prezentate pe parcursul acestei secțiuni, preocuparea continuă pe care au manifestat-o instituțiile internaționale față de crearea unui cadru clar și cât mai diversificat cu privire la protejarea persoanelor vulnerabile, a membrilor de familie, existând numeroase recomandări în cuprinsul cărora se pledează pentru adoptarea și implementarea rapidă a documentelor ratificate la nivel internațional.

România a recunoscut și a încercat pe cât posibil să implementeze aceste tratate, cât și să continue activitatea în acest domeniu, încercând să aducă un aport consistent în dezvoltarea instrumentelor juridice din această sferă.

În continuare, în cadrul celei de-a patra secțiuni, „Cauzele și condițiile care favorizează comiterea infracțiunilor contra familiei”, am identificat principalele cauze ce conduc la

comiterea unor asemenea acte infracționale, pe fondul existenței unor condiții dintre cele mai diverse care favorizează proliferarea fenomenului infracțional în această arie.

Ultima parte a acestui capitol cuprinde o analiză *in extenso* a cauzelor ce favorizează actele de violență comise asupra celor apropiați. Astfel, deși la prima vedere se poate afirma că printre acestea se numără doar elemente ce țin de lipsa de educație sau lipsa mijloacelor financiare, complexitatea pe care o comportă acest subiect relevă inclusiv alte condiții care nu țin neapărat de acestea.

Este mediatizată doar problema actelor de violență în familie, deși ar trebui să se acorde o atenție sporită cauzelor și mijloacelor de combatere a acestui fenomen, întrucât dacă această din urmă activitate eșuează, actele infracționale de acest tip se vor amplifica continuu.

Lipsa unei implicări a tuturor membrilor societății, a instituțiilor statului precum și a victimelor, conduc la perpetuarea acestora, mai ales în contextul unei creșteri alarmante a unor asemenea fapte în anumite zone ale țării.

În cadrul acestei analize din capitolul I am evidențiat inclusiv avantajele pe care le comportă aceste mijloace de combatere a violenței în familie (scade riscul de apariție al recidivei, sporește rolul comunității în procesul de resocializare, implicarea sporită a instituțiilor statului în asigurarea unui cadru adecvat pentru cei vulnerabili).

În cel de-al doilea capitol, intitulat „Infracțiuni care aduc atingere familiei”, am evidențiat unele dintre cele mai importante infracțiuni care periclitează viața de familie, alături de toate elementele ce le caracterizează.

Pentru atingerea obiectivelor propuse am încercat pe cât posibil să întreprind o examinare asupra noțiunilor prevăzute de legislația penală cu referire directă la practica judiciară actuală pentru a reliefa inclusiv posibilele inadvertențe ale legiuitorului și nu numai.

Infracțiunile ce formează obiectul cercetării din prezentul capitol reprezintă cele mai importante instrumente juridice pe care le-a conceput legiuitorul în vederea combaterii fenomenului infracțional în acest domeniu.

Am încercat pe cât posibil să mă raportez la decizii care să provină dintr-o arie geografică cât mai largă, respectiv de la instanțe de toate gradele (Jdecătorii, Tribunale, Curți de apel, Înalta Curte de Casație și Justiție) pentru a sublinia inclusiv importanța uniformizării practicii judiciare în această materie.

Spre deosebire de vechiul Cod penal, legiuitorul a introdus în actuala reglementare penală o serie de elemente de noutate prin intermediul cărora a fost modificată substanțial maniera de

sanționare a infracțiunilor contra familiei. Astfel, instituția familiei a beneficiat de o atenție sporită care prin intermediul normelor incriminatorii a încercat să asigure un cadru legal pentru sancționarea și preîntâmpinarea săvârșirii unor asemenea infracțiuni.

Referitor la claritatea textelor incriminatorii, apreciez că acestea corespund în mare parte actualelor cerințe, carențele pe care le comportă, ținând mai mult de necesitatea adaptării sale conform rigorilor existente în materia dreptului civil, aspecte pe care le-am dezvoltat pe larg în cuprinsul lucrării.

Privitor la infracțiunea de incest consider că este normală incriminarea unor fapte care se abat de la regula normalității, întrucât apare de neconceput ca între persoane ce prezintă o legătură atât de strânsă să fie permise întreținerea de raporturi sexuale. În mare parte actuala reglementare corespunde cerințelor în materie, existând deficiențe ce pot fi corijate.

Abandonul de familie constituie o altă infracțiune prin care legiuitorul încearcă să asigure un mecanism eficace prin care să protejeze familia și să răspundă provocărilor din mediul infracțional prin care această instituție juridică poate fi periclitată. Astfel, se urmează cursul tradițional de a asigura o protecție sporită pentru cei aflați în nevoie, cei care datorează această obligație, urmând a o îndeplini, dacă nu o realizează de bună voie, urmând a o face constrânsi de legea penală.

Nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului reprezintă răspunsul legiuitorului în vederea întregirii cadrului sancționator destinat ocrotirii relațiilor de familie, cu precădere, a minorilor, în contextul necesității păstrării legăturilor de către aceștia cu ambii părinți.

Împiedicarea accesului la învățământul general obligatoriu constituie o noutate pentru legislația penală din România regăsindu-și justificarea în faptul că, în ultimii ani, rata de abandon școlar a cunoscut o creștere exponențială, mai ales în anumite zone defavorizate.

Împiedicarea accesului la învățământul general obligatoriu reprezintă o altă infracțiune prin care s-a încercat de către legiuitor ocrotirea relațiilor de familie. Susțin această afirmație întrucât părinții, cei apropiați de minor, membrii de familie ai acestuia au obligația de a-i asigura cele necesare pentru realizarea procesului normal de creștere și educare.

În lipsa unui sprijin clar și consecvent din partea celor apropiați minorul nu are cum să aibă acces la o educație solidă care să se materializeze în desăvârșirea sa ca un adult responsabil.

Prin împiedicarea accesului la învățământul general obligatoriu se vatămă relațiile sociale ce privesc familia în ansamblul său, iar o incriminare distinctă a acestei fapte se justifică mai ales prin faptul că nu ar avea cum să fie cuprinsă în conținutul altei infracțiuni.

Propunerile *de lege ferenda* pe care le-am realizat în cuprinsul prezentului capitol reprezintă rezultatul unor critici constructive care în cazul în care ar fi dezvoltate și puse în practică ar prezenta aptitudinea de a înlătura incoerențele textelor de lege și asigurarea unui cadru normativ care să nu permită existența criticilor menționate.

Consider că, ar trebui să se întreprindă o analiză cu mult mai aprofundată asupra unor asemenea cauze, care să fie susținută cu precădere de studii de specialitate prin care să se găsească cu adevărat cauzele comiterii unor astfel de acte infracționale și să se găsească soluțiile optime pentru preîntâmpinarea lor, întrucât realitatea este cu totul alta.

Secțiunea dedicată precedentelor legislative cuprinde o expunere cuprinzătoare asupra celor mai importante elemente comune pe care le regăsim inclusiv în legislația penală ce nu se mai află în vigoare și care face referire la infracțiunile prin care sunt protejate relațiile de familie.

În capitolul III, denumit „Alte fapte penale care completează cadrul infracțiunilor contra familiei”, am realizat în cuprinsul a 6 secțiuni o prezentare detaliată a altor infracțiuni din legislația penală românească ce completează cadrul incriminator de bază, respectiv aspecte din legislația penală ce nu se mai află în vigoare cu privire la acestea și scurte concluzii care cuprind cele mai importante elemente analizate.

Pe parcursul secțiunilor dedicate acestui capitol, am examinat principalele elemente definitorii începând cu analiza acestora, a naturii juridice pe care le comportă, a principalelor caracteristici pe care le prezintă, întrucât așa cum se poate vedea din cuprinsul studiului pe care l-am întreprins, există numeroase probleme privitoare la această categorie de infracțiuni, formulând chiar și propuneri *de lege ferenda* pentru reconsiderarea de către legiuitor a mai multor aspecte.

Așadar, din cuprinsul prezentării pe care am întreprins-o în acest capitol, observăm preocuparea continuă a legiuitorului față de necesitatea ocrotirii familiei prin incriminarea unor fapte distincte, și evoluția pozitivă a cadrului incriminatoriu.

Violența în familie reprezintă rezultatul unei schimbări de percepție a legiuitorului față de cadrul legal prin care se asigură protejarea familiei. Astfel, prin îmbinarea dispozițiilor pe care le regăsim în cuprinsul infracțiunilor independente ce fac obiectul actului de agresiune

asupra unui membru de familie, s-a ajuns la crearea unei incriminări de sine stătătoare care să ajute la protejarea persoanelor împotriva actelor de agresiune exercitate de către cei apropiați.

Apreciez că, alegerea legiuitorului este în principiu una reușită, întrucât era momentul pentru ca asemenea fapte să fie privite diferit, nu doar ca un efect al unei circumstanțe agravante asupra normei standard de incriminare.

Cu toate acestea, inclusiv actuala reglementare prezintă o serie de deficiențe pe care le-am semnalat în cuprinsul analizei specifice acestei infracțiuni și asupra cărora insistăm ca legiuitorul să întreprindă o amplă analiză, în vederea adaptării acestor prevederi în concordanță cu realitatea socio-juridică existentă la acest moment.

Așa cum am arătat inclusiv la capitolul precedent, lipsa corelării cu normele juridice de drept civil denotă o inconsecvență din partea legiuitorului care a înțeles că în materia dreptului civil au fost necesare a fi implementate o serie de schimbări, care nu se regăsesc în sfera dreptului penal.

O asemenea abordare este de neînțeles, întrucât o dată cu modificările pe care le regăsim în Codul civil, au venit și soluții pronunțate în practica judiciară cu trimitere directă către aceste norme, pe când în dreptul penal, se folosesc o serie de termeni, de instituții juridice care nu mai sunt de actualitate.

Uciderea ori vătămarea copilului nou-născut de către mamă reprezintă rezultatul reformării parțiale a infracțiunii de pruncucidere pe care o regăsim în vechiul Cod penal. Chiar dacă infracțiunea este specifică unui mediu defavorizat, poate fi întâlnită inclusiv la persoane care provin din familii cu situații medii sau peste medie, cauzele care stau la baza acestora constând în principiu, în aceleași motive, teama de a fi judecate de ceilalți, lipsa suportului moral, nesiguranța.

Inclusiv actuala abordare a legiuitorului a dat naștere unor controverse, întrucât interpretarea prevederilor incriminatorii permite pronunțarea unor soluții în practica judiciară care să nu fie ocolite de critici.

Insist asupra revizuirii textului incriminatoriu pentru ca acesta să corespundă întru totul noilor provocări în această materie, mai ales dacă avem în vedere cele semnalate atât în practica judiciară, cât și în doctrină.

Împiedicarea accesului la învățământul general obligatoriu este o noutate pentru materia dreptului penal, astfel că, această normă incriminatorie nu poate face subiectul unui examen comparativ.

Cu toate acestea, ca și în cazul infracțiunii de violență în familie, apreciem că legiuitorul putea realiza un enunț care să cuprindă elementele specifice dreptului civil, așa cum sunt acestea exprimate în cuprinsul actualului Cod civil.

Lipsa de acuratețe în exprimare nu a ocolit prezentarea unor critici, întrucât permite consolidarea unor soluții practice uneori chiar controversate.

Infracțiunea de rele tratamente aplicate minorului reprezintă răspunsul legiuitorului față de actele prin care se abuzează fie psihic, fie fizic minorul, de către cei care au datoria de a-i îngriji.

În mod similar cu cele precizate în situația capitolului precedent, reiese complexitatea problemelor abordate care ar trebui să fie analizate mult mai amplu de către legiuitor în vederea conturării unei practici judiciare cât mai unitare.

În cuprinsul capitolului IV, am prezentat „Ocrotirea relațiilor de familie prin intermediul normelor de drept procesual penal” procedând la identificarea și supunerea analizei elementele comune pe care le prezintă dreptul penal și dreptul procesual penal. Astfel, există o serie de elemente comune prin intermediul cărora, cu trimitere la tema lucrării, se încearcă asigurarea protecției juridice a valorilor sociale reprezentate de familie în ansamblul ei.

Această conexiune apare uneori ca fiind una necesară, chiar și în cazul cercetării și judecării cauzelor contra familiei, întrucât instrumentele specifice sferei penale sunt completate de cele procesual penale în vederea asigurării atingerii scopului procesului penal.

Cercetarea și judecarea unor asemenea cauze presupune o serie de activități specifice atât pentru faza de urmărire penală, cât și pentru cea de judecată, întrucât presupune desfășurarea unor acte în care sunt implicate organele judiciare cât și reprezentanți ai altor autorități publice.

Prezintă o importanță deosebită evidențierea mijloacelor de drept procesual penal ce susțin protejarea relațiilor de familie, întrucât prin intermediul acestora se asigură realizarea cadrului de sancționare a celor ce sunt găsiți vinovați pentru comiterea unor fapte de acest tip.

În continuare, am detaliat în cuprinsul penultimului capitol, *Protejarea familiei în legislația penală a altor state* așa cum sugerează și titlul, problema infracțiunilor contra familiei din perspectiva legiuitorului din alte state. O parte dintre aceste aspecte le-am cuprins inclusiv în ultimul capitol, cel al concluziilor și propunerilor *de lege ferenda* unde nu ne-am limitat asupra chestiunilor ce privesc strict cadrul național, ci am procedat la o amplă referire inclusiv la aspectele observate în legislațiile din alte state, în vederea îmbunătățirii actualului cadru incriminator.

Modalitatea de executare a sancțiunilor neprivative de libertate a fost analizată din perspectiva unui număr de șapte state, și anume: Austria, Belgia, Bulgaria, Elveția, Grecia, Italia, Republica Moldova.

Din cuprinsul acestui capitol rezultă existența unei diversități semnificative în ceea ce privește incriminarea faptelor ce prejudiciază relațiile de familie la nivel european, existând la acest moment o tendință de accentuare a numărului de variante prin care este protejată familia.

Ca și în dreptul penal din România, în Austria regăsim incriminate cele mai importante fapte contra familiei în Partea specială a Codului penal, existând o lungă tradiție prin care sunt incriminate asemenea activități infracționale.

Codul penal belgian a servit drept exemplu pentru legiuitorul român, astfel că vom regăsi aceleași infracțiuni cu mici diferențe. Din cuprinsul analizei prezentate reiese o apropiere în ceea ce privește percepția legiuitorului belgian de cea a celui român, scopul fiind unul comun, acela de a asigura un cadru incriminator cât mai eficient.

Codul penal bulgar prevede aproximativ aceleași fapte pe care le regăsim incriminate în România, evidențiindu-se influența tradițională ortodoxă asupra necesității protejării relațiilor de familie și a importanței pe care o are aceasta în societate.

Codul penal elvețian se apropie de viziunea legiuitorului italian, întrucât în cuprinsul prevederilor ce incriminează faptele contra familiei întâlnim elemente pe care le regăsim printre altele în legislația penală italiană.

Legiuitorul italian a urmat tradiția milenară prin care este ocrotită familia, mare parte dintre infracțiunile prevăzute de Codul penal actual regăsindu-le inclusiv în vechea legislație italiană, fiind recunoscută aprecierea pe care o are statul italian pentru instituția familiei.

Republica Moldova a cuprins în principiu, aceleași incriminări pe care le regăsim în actualul Cod penal din România, acesta servind drept exemplu. Astfel, analiza comparativă evidențiază similaritățile existente între cele două state și importanța pe care o are familia în societate.

Similaritățile existente între legislațiile europene au ajutat la realizarea acestui examen comparativ, evidențiind totodată inclusiv lipsa de coerență care există și în alte legislații. Astfel, am observat că există carențe inclusiv în Codurile penale din state cu o puternică tradiție de ocrotire a familiei, însă România aflată la început de drum în ceea ce privește afirmarea unei politici penale moderne sub influența legislațiilor occidentale, ar trebui să sintetizeze și să adapteze mai ales chestiunile care au dovedit eficacitate.

Ultima parte cuprinde concluziile la care am ajuns cu ocazia întreprinderii prezentului demers științific, respectiv propunerile *de lege ferenda* pe care le supunem atenției în vederea corijării deficiențelor semnalate.

Redefinirea incestului prin includerea necesității protejării moralității vieții de familie (inclusiv prin incriminarea raporturilor sexuale între persoane de același sex) se transmite în mod direct subiectului de drept penal ce anume urmărește legiuitorul să ocrotească și a nu mai permite existența unor neclarități în procesul de interpretare. O asemenea abordare va asigura atât o eficiență sporită în practica judiciară, care după cum am arătat se confruntă cu o serie de probleme ce privesc interpretarea actualei reglementări care nu este adaptată realității, respectiv necesității reale pentru care a fost implementată.

În cazul infracțiunii de abandon de familie ar trebui inclus un interval de timp pentru ambele variante, respectiv adaptarea sa la noile realități sociale, cât mai ales corelarea acestuia cu prevederile din Codul civil. Prin urmare, așa cum am evidențiat pe parcursul analizei acestei infracțiuni, actualmente în norma incriminatoare regăsim o serie de elemente ce provin din vechiul Cod penal, în vreme ce actualul Cod civil cuprinde o terminologie ce este adaptată condițiilor actuale.

În principiu, așa cum am arătat, același raționament privitor la termenii folosiți în definirea infracțiunii este valabil inclusiv în cazul infracțiunii de nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului.

Împiedicarea accesului la învățământul general obligatoriu ar trebui să aibă modificate limitele de pedeapsă, în sensul agravării acestora, deoarece fapta comportă urmări deosebite asupra persoanei minorului. Chiar dacă statistica este îmbucurătoare, în sensul că nu există multe dosare cu asemenea obiect, realitatea este cu totul alta, deoarece după cum am precizat, rata abandonului școlar la vârste foarte mici este foarte mare.

Infracțiunea de ucidere ori vătămare a nou-născutului de către mamă ar trebui supusă unui amplu demers de revizuire, întrucât există așa cum am arătat pe larg mai ales în ultimul capitol, o serie de erori ce privesc lipsa sancționării tentativei, competența facultativă a realizării actelor de urmărire penală de către procuror, respectiv limitele joase de pedeapsă.

Aceeași perspectivă privitoare la limitele de pedeapsă o susținem inclusiv în cazul infracțiunii de violență în familie, întrucât actualul interval nu corespunde în primul rând gravității acestei fapte, alături de redefinirea infracțiunii prin adaptarea acesteia la actuala terminologie folosită mai ales în legislația civilă.

Având în vedere aceste aspecte, dublate de tratarea lor pe larg în cuprinsul prezentei teze de doctorat, apreciez că introducerea de către legiuitor a acestor mijloace de natură penală prin care sunt ocrotite relațiile de familie este benefică, însă reglementarea acestora ar trebui reconsiderată așa cum am expus succint pe parcursul prezentării, respectiv pe larg în cuprinsul ultimului capitol, legiuitorul trebuind să aibă în vedere mai ales aceste aspecte pentru asigurarea eficientizării ocrotirii instituției familiei.

După cum am precizat, ultimul capitol cuprinde concluziile și propunerile *de lege ferenda* și încheie prezentul demers științific, fiind expuse concluziile la care am ajuns ca urmare a întreprinderii acestei lucrări științifice, precum și o serie de propuneri *de lege ferenda*, care au rolul de a îmbunătăți cadrul normativ actual, în vederea asigurării unor dispoziții consistente și interpretării unitare a acestora.

Infrațiunile ce au format obiectul principal al prezentei lucrări științifice au rolul de a preveni, cât și de a combate acele comportamente rare, ce reprezintă acțiuni anormale de la regulile de conviețuire socială. Totodată, acestea pot fi interpretate ca fiind manifestări ale unor atitudini lipsite de respect atât față de membri de familie, cât și față de societate, ce provin de la persoane cu un grad redus de conștiință civică.

Examinarea acestor fapte prevăzute de legea penală din punct de vedere teoretic și practic prezintă aptitudinea de a asigura o stăpânire completă a acestui domeniu, garantând o aplicare corectă și eficientă în problemele deduse judecății.

Referitor la propunerile *de lege ferenda*, așa cum am arătat, această procedură de reconsiderare are în vedere corijarea deficiențelor ce există la acest moment în cuprinsul prevederilor ce se află în vigoare, completarea acestora cu o serie de elemente noi pentru a fi acoperite lipsurile existente, cât și introducerea unor instituții juridice noi, care să completeze cadrul normativ actual.

Astfel, regândirea sistemului incriminator actual, poate oferi posibilitatea pentru organele judiciare de a acționa într-o manieră mai eficientă și a proteja persoanele vulnerabile față de actele de violență comise de cei apropiați.

Având în vedere aceste aspecte, putem afirma că infrațiunile analizate ce constituie mijloacele penale prin care este ocrotită familia ar trebui supuse unei examinări aprofundate, în vederea adaptării normelor la actuala realitate socio-juridică. Chiar dacă, datorită complexității domeniului, practica judiciară se poate confrunta oricând cu asemenea provocări, atâta timp cât există soluții pentru cele evidențiate, ar trebui să se acționeze.

În acest sens, apreciez că se impune corijarea deficiențelor pe care le-am indicat în materia acestor infracțiuni pentru a asigura un cadru incriminator predictibil și a preîntâmpina pe viitor pe cât posibil săvârșirea unor asemenea activități cu potențial infracțional.